

Eesti Loodusmuuseumi keskkonnahariduslik õppeprogramm

Nimetus **SAMBLIKE JA SAMMALTAIMEDE SALAPÄRASES MAAILMAS**

Sisu lühikirjeldus

Õppeprogrammi käigus saavad koolieelikud tutvuda samblike ja sammaltaimede salapärase maailmaga. Lapsed õpivad neid organisme üksteisest eristama ja saavad teadmisi nende olulisest rollist looduses ja hüvedest inimeste jaoks.

Läbi jutustatud lugude, küsimuste ja mängude õpivad lapsed arutlema, uusi seoseid looma ja järeltõlge tegema.

Teemat aitab paremini mõista erinevate õppematerjalide kasutamine, toredate mängude ning põnevate katsete läbiviimine.

Kõik vajalikud õppevahendid tagab loodusmuuseum.

Sihtrühm: koolieelikud (6 -7 aastased)

Õppekeel: vene keel

Grupi suurus: 25 last

Kestus: 45 min

Toimumise aeg: aastaringselt

Õppekeskkond

Õppeprogramm toimub Eesti Loodusmuuseumi metsasaali püsinäitusel ning muuseumi õppeklassis.

Programmis kasutatakse muuseumi õppekogude materjale (sammaltaimede ja samblike õppekollektsioone ja materjale õppemängude läbiviimiseks).

Õppekogude materjalid annavad lastele võimaluse aktiivselt õppida, soodustades lapse loomupärase uudishimu avaldumist.

Õppekeskkonna eripärad:

Kuna ruumid, kus programm toimub, asuvad kolmandal korrusel, seab kitsaste treppide ja ilma liftita maja piirangud liikumispuudega inimestele.

Eesmärgid

Eesti Loodusmuuseumi õppeprogrammis “Samblike ja sammaltaimede salapärasest maailmas” osalenud laps:

- 1) lõimib olemasolevaid teadmisi uutega;
- 2) arendab vaatlusoskusi, mille põhjal oskab rühmitada ja järjestada loodusobjekte;
- 3) arendab suutlikkust mõista põhjus-tagajärg seoseid;
- 5) väärtustab sambলাid ja sammaltaimede eluslooduse olulise osana;
- 6) mõistab sammaltaimede, samblike ja inimeste vastastikuseid seoseid;
- 7) väärtustab keskkonda hoolivat ja hoidvat mõtteviisi.

Seos koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga

- 1) 5.ptk, § 17 Valdkond „Mina ja keskkond“ sisu 2. looduskeskkond: muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 2) õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps 5. väärtustab keskkonda hoidvat mõtteviisi; 6. märkab nähtusi ja muutusi looduses;
- 3) läbiv teema: keskkond ja jätkusuutlik areng.

Sisu ja metoodika

Programm on jagatud kolme ossa:

- 1) **teema tutvustus** (5 min): huvi tekitamine teema vastu.
- 2) **teema arendus** (30 min): sammaltaimede ja samblike vahel vahe tegemise õppimine, vaatlemine, võrdlemine läbi mänguliste tegevuste (otsimismäng, tunnetamismäng, pantomiimimäng, katse).
- 3) tunni lõpus **kokkuvõte** (10 min): õpitu kinnistamine mõtteharjutuse ja vestluse abil.

Tunni sissejuhatavas osas saavad lapsed ise tutvuda ruumiga, kus õppimine toimub, pakutakse mugavaks istumiseks patju ja selgitatakse õppeprogrammi edasist kulgu, et luua turvaline õpikeskkond. Selles osas toimub seose loomine tunni teema ning olemasolevate teadmiste vahel samblikest ja sammaltaimedest. Muuseumi õpetaja palub lastel panna silmad kinni ja suunab neid erinevate küsimuste abil. Lapsed peavad meenutama, kus nad on looduses märganud sammaltaimi või samblikku. Näiteks: kas olete märganud, et mõnikord kasvab midagi vana auto all asfaldi peal, aga see ei ole umbrohi? Kuidas need organismid välja näevad?

Tunni järgnevas osas toimub tutvus sammaltaimedega, nende ehituse omapäraga. Programmi läbiviija räägib põnevaid lugusid sammaltaimede elust ja nende rollist looduses ning hüvedest inimeste jaoks. Huvitava mängu abil „Katsu sammaltaime ja leia ta saalist“ saavad lapsed kompimise teel aru, milline on sammaltaim kuivana. Lapsed püüavad otsida nägemise ja kompimise abil erinevaid sammaltaimi muuseumi metsasaalis ja loendada kokku kõik leitud objektid, mille peal kasvab sammaltaim (kivi, puu, maa, vana mantel jne.). Programmi selles osas jagatakse vajalikke teadmisi tunni järgmises osas läbi viidava katse jaoks. Seejärel toimub tutvus samblikega, nende mitmekesisuse ja ehituse omapäraga ning nende rolliga looduses. Õppekollektiooni abil toob programmi läbiviija erinevaid näiteid, kuidas inimene samblikke kasutab. Lastega mängitakse mängu “Katsu kuiva samblikku ja ütle, mida tunned” ning seejärel suunatakse lapsed võrdlema oma tundmusi eelnevalt katsutud kuiva sammaltaimega, et leida erinevusi sambla ja sammaltaime vahel. Samblike ja sammaltaimede erinevuste vahel arusaamise hõlbustamiseks mängitakse lastega pantomiimi mängu, mis näitlikustab sambliku koosnemist vetikast ja seenest.

Järgmine tunni osa toimub õppeklassis, kus viiakse läbi katse. Lapsed istuvad laua taga paaris, igal paaril on oma komplekt samblikke ja sammaltaimi. Lapsed peavad eristama sammaltaimi samblikust. Seejärel toimub põnev katse vee pritsimisega põdrasamblikule: jälgitakse värvi muutumist ja tehakse järeldusi vastavalt tunnis omandatud teadmistele. Lapsed arutlevad paaris ja püüavad koostöiselt järeldusi teha, programmi läbiviija suunab neid vajadusel õige vastuse leidmiseks.

Tunni lõpetab uusi teadmisi kinnistav ja metakognitsiooni toetav mõtteharjutus, kus iga laps saab võimaluse mõtlemiseks, mitu uut teadmist ta tunni jooksul omandas. Seejärel toimub aruteluring, kus lapsel on võimalus tuua välja tema jaoks üks kõige põnevam uus teadmine samblike ja/või sammaltaimede kohta.

Juhendaja: Jekaterina Pesotski, haridus- ja meediaspetsialist, loodusteaduslik kõrgharidus.

Ootused õpetajale: Gruppi saatev õpetaja osaleb kogu programmi vältel ning toetab juhendajat ja õpilasi.

Lisategevus: Pärast programmi saab soovi korral muuseumi teiste näitustega iseseisvalt tutvudes proovida eristada sammalt ja samblikku.

Tagasiside: Õpetajatel palutakse saata oma kirjalik tagasiside muuseumi keskkonnahariduse osakonda e-posti teel.